

**УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ЛУЦЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ЛУЦЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ**

Відділення музичного мистецтва та фізичної культури
Циклова комісія народних інструментів

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
«ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ»
для здобувачів освіти
спеціальності 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)**

освітньо-професійна програма Середня освіта (Музичне мистецтво)
освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр
галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
спеціальність 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)

УДК 780.647.2(083.13)672

Методичні рекомендації до самостійної роботи з освітнього компонента «Основний музичний інструмент» для здобувачів освіти спеціальності 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво) : / уклад. П. Бовканюк. Луцьк: Вежа Друк, 2025. 42 с.

Методичні рекомендації є частиною методичного супроводу та спрямовані на підвищення ефективності засвоєння студентською молоддю змісту освітнього компонента «Основний музичний інструмент». Вони висвітлюють загальні підходи до організації самостійної освітньої діяльності в процесі вивчення окресленого освітнього компоненту, а також форми, методи, зміст, особливості здійснення та критерії оцінювання такої діяльності.

Тематика самостійних робіт допоможе здобувачам освіти успішно підготуватися до майбутньої педагогічної діяльності у закладах загальної середньої освіти.

Видання адресоване здобувачам освітньо-професійного ступеня *фаховий молодший бакалавр* за спеціальністю 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво), викладачам закладів фахової передвищої освіти.

Рецензенти:

Рокош В., голова циклової комісії народних інструментів, викладач-методист Луцького педагогічного фахового коледжу КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради

Герасимчук В., викладач-методист Луцького педагогічного фахового коледжу КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради

Розглянуто на засіданні циклової комісії народних інструментів

(протокол № 3 від 18.12.2024)

Друкується за рішенням Методичної ради Луцького педагогічного фахового коледжу КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради

(протокол № 5 від 20.12.2024)

© Бовканюк П., 2024
© Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради, 2024

ЗМІСТ

Вступ	4
<i>Змістовий модуль 1. Освоєння початкових навичок гри на інструменті</i> Тема 3. П'єси в простих розмірах	6
<i>Змістовий модуль 2. Формування і розвиток технічних навичок, засвоєння певного обсягу музично-теоретичного матеріалу</i> Тема 6. Опрацювання теоретичного матеріалу (штрихи та їх види, класифікація темпів)	8
<i>Змістовий модуль 3. Розвиток художньо-образного мислення у п'єсах. Робота над пісенним репертуаром</i> Тема 9. Опрацювання додаткового матеріалу	10
<i>Змістовий модуль 4. Опрацювання п'єси кантиленного характеру та засвоєння навичок читки з аркуша</i> Тема 11. Читка з аркуша творів найлегшої складності	12
<i>Змістовий модуль 6. Робота над пісенним репертуаром. Поглиблення музично-теоретичних знань (колоквіум)</i> Тема 15. Розвиток навичок виразного виконання пісні під власний супровід	14
Тема 16. Ескізне вивчення творів	16
<i>Змістовий модуль 8. Виконання художніх завдань у творах танцювального характеру, читка з аркуша</i> Тема 20. Дитячий пісенний репертуар	18
<i>Змістовий модуль 9. Удосконалення технічних навичок та збагачення музично-теоретичних знань</i> Тема 22. Досягнення технічної вправності в етюді	20
<i>Змістовий модуль 11. Розвиток технічних навичок, поглиблення музично-теоретичних знань</i> Тема 27. Опрацювання питань музично-теоретичного матеріалу колоквіуму	22
<i>Змістовий модуль 12. Робота над дитячим пісенним репертуаром. Читання з аркуша</i> Тема 29. Читання з аркуша	24
<i>Змістовий модуль 14. Національне виховання засобами музичного мистецтва. Поглиблення музично-теоретичних та музично-історичних знань, читання з аркуша</i> Тема 34. Поглиблення музично-теоретичних та музично-історичних знань	26
Тема 35. Читання з аркуша	28
<i>Змістовий модуль 16. Державний Гімн України. Удосконалення технічних навичок. Поглиблення музично-теоретичних і музично-історичних знань</i> Тема 41. Поглиблення музично-теоретичних та музично-історичних знань	30
<i>Змістовий модуль 17. Розвиток виконавських навичок у виконання поліфонії, великої форми, п'єси. Вивчення пісні шкільного репертуару</i> Тема 45. Застосування набутих умінь грамотної інтерпретації музичних творів у самостійному вивченні шкільного твору	32
<i>Змістовий модуль 18. Удосконалення технічних навичок. Читання з аркуша, ескізне вивчення творів. Повторення шкільного репертуару</i> Тема 47. Читання з аркуша, ескізне вивчення творів	34
<i>Змістовий модуль 20. Удосконалення художньої техніки виконання трьох творів державної програми та робота над дитячим репертуаром</i> Тема 54. Застосування необхідного арсеналу засобів інструментально-виконавської виразності у п'єсі	36

Вступ

Самостійна освітня діяльність (СОД) здобувачів фахової передвищої освіти з методики музичного виховання в школі є невід'ємною частиною освітнього процесу та сприяє розвитку творчого потенціалу, формуванню професійних компетентностей та поглибленню знань у галузі музичного виховання.

Основні напрямки СОД здобувачів фахової передвищої освіти з методики музичного виховання:

- **Вивчення наукової літератури:**
 - Сучасні теорії музичного виховання.
 - Методики навчання гри на музичних інструментах.
 - Психологічні аспекти музичного сприйняття та виконання.
 - Історія музичної педагогіки.
- **Аналіз навчальних програм і підручників:**
 - Порівняння різних програм з музичного виховання.
 - Виявлення переваг і недоліків існуючих підручників.
 - Розвиток власних підходів до викладання музики.
- **Розробка авторських методичних посібників:**
 - Створення конспектів уроків, презентацій, дидактичних матеріалів.
 - Розробка музичних програм для різних вікових груп.
- **Проведення досліджень:**
 - Вивчення ефективності різних методів навчання музики.
 - Аналіз музичних здібностей учнів.
 - Дослідження впливу музики на розвиток особистості.
- **Участь у наукових конференціях, семінарах:**
 - Представлення результатів власних досліджень.
 - Обмін досвідом з колегами.
 - Ознайомлення з новітніми тенденціями в галузі музичної педагогіки.
- **Практична діяльність:**
 - Проведення музичних занять з учнями.
 - Участь у шкільних концертах, фестивалях.
 - Розробка і проведення музичних проєктів.

Форми організації СОД:

- Самостійна робота зі спеціальної літератури.
- Групові обговорення наукових статей, книг.
- Підготовка рефератів, доповідей, презентацій.
- Творчі проєкти.
- Практикуми
- Анотації музичних творів.
- Аналіз уроків музичного мистецтва.
- Написання есе.

Теми самостійної роботи освітнього компонента

№ з/п	№ теми / модуля	Назва теми	Кількість годин
1.	3/1	Опрацювання додаткового репертуару	3
2.	6/2	Засвоєння певного обсягу музично-теоретичного матеріалу	3
3.	9/3	Опрацювання додаткового репертуару	3
4.	11/4	Читка з аркуша творів найлегшої складності	2
5.	15/6	Опрацювання питань колоквиуму	2
6.	16/6	Ескізне вивчення творів (партитура)	1
7.	20/8	Читка з аркуша	5
8.	22/9	Розширення музично-теоретичних знань	4
9.	27/11	Опрацювання питань музично-теоретичного і музично-історичного матеріалу	3
10.	29/12	Читання з аркуша	2
11.	34/14	Розширення знань з музичної термінології	4
12.	35/14	Читка з аркуша	5
13.	41/16	Поглиблення музично-теоретичних та музично-історичних знань	8
14.	45/17	Застосування набутих умінь грамотної інтерпретації музичних творів у <i>самостійному</i> вивченні шкільного твору	7
15.	47/18	Читання з аркуша, ескізне вивчення творів	9
16.	54/20	Робота над дитячим репертуаром	13
Разом			74

Оцінка	Критерії оцінювання
5	Студент вільно володіє навчальним матеріалом на підставі вивченої основної та додаткової літератури, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі
4	Достатній рівень. Студент володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань та вмінь для формулювання висновків, допускає несуттєві неточності
3	Студент володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно
1-2	Студент не опанував навчальний матеріал, передбачений для самостійного опрацювання; не знає основних понять і термінів ОК; не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі; відсутнє наукове мислення; не виконав творчих завдань

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОСВОЄННЯ ПОЧАТКОВИХ НАВИЧОК ГРИ НА ІНСТРУМЕНТІ

ТЕМА 3. П'ЄСИ В ПРОСТИХ РОЗМІРАХ

Музичні п'єси в простих розмірах – це чудовий старт для початківців або для тих, хто хоче закріпити свої знання в основних ритмічних малюнках. Прості розміри, такі як 2/4, 3/4, 4/4, є основою більшості музичних творів.

Чому варто обирати п'єси в простих розмірах?

- **Легше сприйняття:** прості розміри мають чітку і зрозумілу пульсацію, що полегшує сприйняття музики.
- **Закріплення основ:** повторюючи ритмічні малюнки в простих розмірах, ви закріплюєте базові знання з ритміки.
- **Підготовка до складнішого репертуару:** освоєння простих розмірів – це фундамент для подальшого вивчення складніших творів.

Опрацювання додаткового репертуару: покрокова інструкція

1. **Вибір п'єси:**
 - **Рівень складності:** обирайте п'єси, які відповідають вашому рівню підготовки.
 - **Жанр:** варіюйте жанри, щоб розширити свої музичні горизонти.
 - **Інтерес:** обирайте музику, яка вам подобається.
2. **Аналіз нотного тексту:**
 - **Визначення розміру:** зверніть увагу на розмір такту.
 - **Розгляд ритмічних малюнків:** проаналізуйте, які ноти і паузи використовуються.
 - **Виділення тактів:** розділіть музику на такти за допомогою лінійки.
3. **Розбивка на фрагменти:**
 - Розділіть п'єсу на невеликі фрагменти для більш детального вивчення.
 - Починайте з простих фрагментів і поступово переходьте до складніших.
4. **Прослуховування:**
 - Прослухайте запис п'єси в виконанні професіонала.
 - Зверніть увагу на динаміку, темп, артикуляцію.
5. **Гра на інструменті:**
 - Почніть з повільного темпу, поступово збільшуючи його.
 - Зверніть увагу на правильне положення рук і тіла.
 - Контролюйте звучання кожної ноти.
6. **Запам'ятовування:**
 - Використовуйте різні методи запам'ятовування (механічна пам'ять, асоціації, музична логіка).
 - Грайте п'єсу напам'ять в різних темпах і динаміках.

Приклади простих п'єс:

- **Народні пісні:** багато народних пісень написані в простих розмірах.
- **Класичні мініатюри:** етюди, прелюдії, інвенції часто мають просту структуру.

- **Сучасні композиції для початківців:** спеціально написані п'єси для навчання гри на інструментах.

Завдання:

- **Використайте метроном:** метроном допоможе вам підтримувати стабільний темп.
- **Запишіть себе:** допоможе вам виявити свої помилки і відстежувати прогрес.
- **Працюйте з учителем:** досвідчений педагог допоможе вам уникнути помилок і дасть цінні поради.
- **Не бійтеся експериментувати:** спробуйте різні підходи до виконання п'єси (за бажанням).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК ТЕХНІЧНИХ НАВИЧОК, ЗАСВОЄННЯ ПЕВНОГО ОБСЯГУ МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ ОПРАЦЮВАННЯ ТЕОРЕТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ (ШТРИХИ ТА ЇХ ВИДИ, КЛАСИФІКАЦІЯ ТЕМПІВ)

Засвоєння музично-теоретичного матеріалу є фундаментом для будь-якого музиканта (як граматики для мови: без розуміння основ важко виразити свої музичні ідеї).

Кроки до успішного засвоєння:

1. Створення структурованого плану:

- **Розбийте матеріал на дрібніші частини:** не намагайтесь охопити все одразу. Розділіть матеріал на теми (нотна грамота, гармонія, форма, аналіз творів тощо) та підтеми.
- **Складіть графік:** визначте, скільки часу ви можете присвятити вивченню кожної теми і коли будете переходити до наступної.

2. Вибір ефективних методів навчання:

- **Читання підручників та посібників:** обравши якісні джерела, ви отримаєте систематизовану інформацію.
- **Вирішення задач:** практичні завдання допоможуть закріпити теоретичні знання.
- **Слухання музики:** співвідносите теорію з практикою, аналізуючи музичні твори з точки зору вивченого матеріалу.
- **Онлайн-курси та програми:** сучасні технології пропонують широкий вибір інтерактивних матеріалів.
- **Групові заняття або репетитор:** обговорення матеріалу з іншими людьми або з учителем допоможе глибше зрозуміти складні питання.

3. Активне залучення:

- **Записуйте нотатки:** під час читання або прослуховування лекцій фіксуйте ключові моменти.
- **Складайте схеми та таблиці:** візуалізація інформації полегшує запам'ятовування.
- **Пояснюйте матеріал іншим:** коли ви намагаєтесь пояснити щось іншим, ви самі краще розумієте предмет.

4. Практичне застосування:

- **Аналізуйте музичні твори:** спробуйте застосувати отримані знання для аналізу реальних музичних творів.
- **Складайте власні мелодії та гармонії:** практична творчість допоможе закріпити теоретичні знання.
- **Виконуйте музичні завдання:** різноманітні вправи допоможуть розвинути музичне мислення.

5. Повторення і систематизація:

- **Регулярно повторюйте пройдений матеріал:** допоможе закріпити знання в довготривалій пам'яті.
- **Систематизуйте знання:** створіть власний довідник або конспект, в якому зібрана вся важлива інформація.

Завдання:

- **Створіть комфортні умови:** знайдіть тихе місце для занять, де вас ніхто не буде відволікати.
- **Зробіть перерви:** не намагайтесь вивчити весь матеріал за один раз. Робіть короткі перерви кожні 30-40 хвилин.
- **Не бійтеся задавати питання:** якщо щось незрозуміло, зверніться за допомогою до вчителя або однокурсників.
- **Знайдіть однодумців:** спілкування з іншими музикантами, які вивчають теорію, може бути дуже корисним.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК ХУДОЖНЬО-ОБРАЗНОГО МИСЛЕННЯ У П'ЄСАХ. РОБОТА НАД ПІСЕННИМ РЕПЕРТУАРОМ

ТЕМА 9. ОПРАЦЮВАННЯ ДОДАТКОВОГО МАТЕРІАЛУ

Опрацювання додаткового музичного репертуару – це невід’ємна частина розвитку будь-якого музиканта. Воно дозволяє розширити музичні горизонти, вдосконалити техніку та інтерпретацію.

Чому важливо опрацювати новий репертуар?

- **Розвиток музичних навичок:** кожен новий твір пропонує нові технічні завдання, які допомагають вдосконалити гру.
- **Збагачення музичного досвіду:** знайомство з різними стилями та епохами допомагає краще розуміти музику в цілому.
- **Розширення репертуару для виступів:** великий репертуар дозволяє музиканту бути більш гнучким і цікавим для публіки.

Етапи опрацювання нового твору:

1. **Перше знайомство:**
 - Прослухати запис твору в виконанні різних виконавців.
 - Проаналізувати структуру, гармонію, мелодику та інші елементи.
 - Визначити загальний характер і стиль твору.
2. **Детальний аналіз:**
 - Розділити твір на менші фрагменти для більш детального вивчення.
 - Проаналізувати кожну фразу окремо, звертаючи увагу на ритм, мелодику, гармонію, динаміку та артикуляцію.
 - Визначити технічні труднощі та розробити стратегію їх подолання.
3. **Практика:**
 - Повільно і акуратно відпрацювати кожну фразу.
 - Звернути увагу на правильне положення рук і тіла.
 - Поступово збільшувати темп.
4. **Інтерпретація:**
 - Виразити свій власний погляд на твір.
 - Сформувати образ виконання.
 - Підібрати відповідну тембральну палітру і динаміку.
5. **Запам'ятовування:**
 - Використовувати різні методи запам'ятовування (механічна пам'ять, асоціації, музична логіка).
 - Грати твір напам'ять в різних темпах і динаміках.

Вибір репертуару

При виборі додаткового репертуару варто враховувати такі фактори:

- **Рівень підготовки:** вибирайте твори, які відповідають вашому рівню.
- **Інтереси:** обирайте музику, яка вам подобається.

- **Мета:** вирішіть, для чого ви опрацьовуєте цей твір (для концерту, для власного задоволення тощо).

Завдання:

- **Поставте реалістичні цілі:** не намагайтеся відразу освоїти складний твір. Розбивайте його на менші частини і поступово збільшуйте темп.
- **Займайтеся регулярно:** регулярні заняття допоможуть закріпити матеріал і досягти кращих результатів.
- **Слухайте записи професіоналів:** аналізуйте їх інтерпретації і намагайтеся зрозуміти, як вони досягають такого звучання.
- **Записуйте себе:** допоможе вам виявити свої помилки і відстежувати прогрес.
- **Не бійтеся експериментувати:** спробуйте різні підходи до виконання твору.
- **Знайдіть наставника:** досвідчений педагог допоможе вам уникнути помилок і дасть цінні поради.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. ОПРАЦЮВАННЯ П'ЄСИ КАНТИЛЕННОГО ХАРАКТЕРУ ТА ЗАСВОЄННЯ НАВИЧОК ЧИТКИ З АРКУША

ТЕМА 11. ЧИТКА З АРКУША ТВОРІВ НАЙЛЕГШОЇ СКЛАДНОСТІ

Читка з аркуша – це вміння музиканта виконувати музичний твір, бачачи його нотний запис вперше. Для початківців найкраще починати з простих творів. Ось кілька порад, які допоможуть вам освоїти цю навичку:

1. Основи нотної грамоти

- **Нотний стан:** п'ять ліній, на яких записуються ноти.
- **Ноти:** різні за формою значки, які позначають звуки різної висоти.
- **Ключі:** вказують, які ноти розташовані на лінійках і між ними. Найчастіше використовують скрипковий і басовий ключі.
- **Ритм:** довжина звуків, що позначається нотами різної тривалості.
- **Такт:** одиниця виміру часу в музиці.
- **Темп:** швидкість виконання музики.

2. Вибір репертуару

- **Прості мелодії:** починайте з коротких і простих мелодій, які містять невелику кількість нот і ритмічних малюнків.
- **Знайомі пісні:** обравши знайому пісню, ви зможете легше запам'ятати мелодію і зосередитися на читанні нот.
- **Поступове ускладнення:** згодом переходьте до творів з більшою кількістю нот, ритмічними фігурами і змінами темпу.

3. Техніка читання з аркуша

- **«Скандування» нот:** промовляйте назви нот вголос, поки граєте, що допоможе вам краще зосередитися на нотному тексті.
- **«Розбивка» на фрази:** розділяйте музичний твір на невеликі фрази, щоб легше запам'ятати його.
- **Використання метронома:** метроном допоможе вам підтримувати стабільний темп і розвивати почуття ритму.
- **Повторення:** повторюйте кожну фразу кілька разів, поки не відчуєте впевненості.
- **Візуалізація:** уявляйте звучання кожної ноти, перш ніж її зіграти.

4. Терпіння і регулярність

- **Не поспішайте:** читка з аркуша вимагає часу і терпіння. Не намагайтеся грати занадто швидко.
- **Регулярні заняття:** практикуйтеся щодня, навіть якщо у вас мало часу.
- **Заняття з вчителем:** заняття з досвідченим педагогом допоможуть вам уникнути помилок і швидше досягти результатів.

Корисні ресурси:

- **Онлайн-платформи:** Існують численні онлайн-платформи, які пропонують інтерактивні вправи для розвитку навички читання з аркуша.
- **Музичні школи:** у музичних школах ви зможете отримати систематичні заняття з нотної грамоти і читання з аркуша.
- **Ютуб-канали:** на Ютубі є багато відеоуроків, присвячених читанню з аркуша.

Завдання:

- **Читання гам:** регулярно читайте гами в різних тональностях, що допоможе вам розвинути швидкість і точність читання.
- **Читання арпеджіо:** грайте арпеджіо в різних , що допоможе вам освоїти розтягування пальців і координацію рук.
- **Читання простих п'єс:** виконуйте прості п'єси з різних жанрів (класика, джаз, народна музика).

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6. РОБОТА НАД ПІСЕННИМ РЕПЕРТУАРОМ.
ПОГЛИБЛЕННЯ МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНИХ ЗНАНЬ (КОЛОКВІУМ)
ТЕМА 15. РОЗВИТОК НАВИЧОК ВИРАЗНОГО ВИКОНАННЯ ПІСНІ ПІД
ВЛАСНИЙ СУПРОВІД**

Опрацювання питань до колокваріуму – це важливий етап підготовки до будь-якого іспиту. Ефективне опрацювання матеріалу допоможе вам почувати себе впевнено та отримати високий бал.

Покрокова інструкція:

1. **Ознайомлення з переліком питань:**
 - **Прочитайте уважно кожне питання:** зверніть увагу на ключові слова та поняття.
 - **Виділіть незрозумілі терміни:** складіть список незрозумілих слів і шукайте їх значення в підручниках або в Інтернеті.
2. **Структурування матеріалу:**
 - **Створіть конспект:** розділіть матеріал на логічні блоки, виділяючи основні ідеї та тези.
 - **Використовуйте схеми та таблиці:** візуалізація інформації допомагає краще запам'ятати матеріал.
 - **Зв'яжіть нову інформацію з тим, що ви вже знаєте:** допоможе створити міцніші асоціації.
3. **Поглиблене вивчення кожного питання:**
 - **Знайдіть відповіді на питання:** шукайте інформацію в підручниках, лекціях, конспектах та інших джерелах.
 - **Сформулюйте відповіді своїми словами:** перекажіть інформацію своїми словами, щоб краще її зрозуміти.
 - **Додайте приклади:** ілюстрації та приклади допоможуть краще запам'ятати матеріал.
4. **Практичні завдання:**
 - **Вирішуйте тестові завдання:** допоможе закріпити теоретичні знання.
 - **Складайте власні питання:** спробуйте поставити собі питання за темою і дати на них відповіді.
5. **Повторення:**
 - **Повторюйте матеріал регулярно:** повторення – мати навчання.
 - **Виділяйте час для повторення найбільш складних тем.**
6. **Симуляція іспиту:**
 - **Створіть умови, схожі на іспитові:** виділіть певний час на відповіді на питання.
 - **Перевірте свої відповіді:** порівняйте свої відповіді з правильними.

Завдання:

- **Створіть комфортні умови для навчання:** знайдіть тихе місце, де вас ніхто не буде відволікати.

- **Зробіть перерви:** не намагайтесь вивчити весь матеріал за один раз. Робіть короткі перерви кожні 30-40 хвилин.
- **Спілкуйтеся з одногрупниками:** обговорення матеріалу з іншими людьми може допомогти краще зрозуміти складні питання.
- **Використовуйте різноманітні методи навчання:** не обмежуйтесь лише читанням підручників. Спробуйте різні способи вивчення матеріалу.

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6. РОБОТА НАД ПІСЕННИМ РЕПЕРТУАРОМ.
ПОГЛИБЛЕННЯ МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНИХ ЗНАНЬ (КОЛОКВІУМ)
ТЕМА 16. ЕСКІЗНЕ ВИВЧЕННЯ ТВОРІВ (ПАРТИТУРА)**

Що таке ескізне вивчення партитури?

Ескізне вивчення партитури – це первинний аналіз музичного твору, який дозволяє музиканту або досліднику отримати загальне уявлення про його структуру, гармонію, мелодику та інші важливі елементи. Це як перший погляд на картину, що дозволяє оцінити загальний колорит та композицію.

Чому важливе ескізне вивчення?

- **Орієнтація в творі:** допомагає швидко знайти основні ідеї, розділи та особливості твору.
- **Визначення стилю та епохи:** за структурою, гармонією та іншими елементами можна визначити, до якого стилю та епохи належить твір.
- **Підготовка до виконання:** дозволяє музиканту спланувати інтерпретацію, визначити технічні труднощі та підготувати апарат.
- **Глибоке розуміння:** забезпечує основу для більш детального аналізу та розуміння авторського задуму.

Основні етапи ескізного вивчення:

1. **Загальний огляд:**
 - Визначення жанру, форми, розміру, ключа та темпу.
 - Оцінка загальної тривалості твору.
 - Виділення основних розділів (експозиція, розробка, реприза тощо).
2. **Аналіз гармонії:**
 - Визначення тональності та модуляцій.
 - Аналіз акордових послідовностей.
 - Виявлення гармонічних особливостей.
3. **Аналіз мелодії:**
 - Виділення основних мелодичних фраз.
 - Оцінка мелодичного руху та інтонації.
 - Аналіз мелодичних мотивів.
4. **Аналіз ритму:**
 - Визначення метричної структури.
 - Аналіз ритмічних малюнків.
 - Виявлення синкопацій та інших ритмічних особливостей.
5. **Аналіз фактури:**
 - Визначення фактури (гомофонна, поліфонічна тощо).
 - Аналіз голосоведення.
 - Виявлення особливостей інструментування.
6. **Динаміка та артикуляція:**
 - Аналіз динамічних відтінків.

- Визначення артикуляційних знаків.
- Оцінка загального характеру виконання.

Інструменти для ескізного вивчення:

- **Нотний текст:** партитура або окремі партії.
- **Музичний інструмент:** для прослуховування та аналізу мелодій і гармонії.
- **Звукозапис:** для порівняння різних інтерпретацій.
- **Музикознавчі словники та довідники:** для з'ясування термінів та стильових особливостей.

Поради для ефективного ескізного вивчення:

- **Систематичність:** виділяйте достатньо часу для кожного етапу аналізу.
- **Активність:** не просто читайте ноти, а прослуховуйте і грайте.
- **Порівняння:** порівнюйте різні розділи твору, шукайте повторення та контрасти.
- **Записуйте:** ведіть нотатки про свої спостереження.
- **Консультуйтеся:** якщо виникнуть труднощі, зверніться до вчителя або досвідченого музиканта

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 8. ВИКОНАННЯ ХУДОЖНІХ ЗАВДАНЬ У ТВОРАХ ТАНЦЮВАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ, ЧИТКА З АРКУША ТЕМА 20. ДИТЯЧИЙ ПІСЕННИЙ РЕПЕРТУАР

Читання з аркуша для дітей – це не просто навичка, а й захоплююча гра, яка допомагає розвивати музичний слух, пам'ять, координацію та творчі здібності.

Чому дитячий репертуар?

- **Прості мелодії та ритми:** сприяють швидкому засвоєнню матеріалу.
- **Знайомі мотиви:** багато дитячих пісень мають прості та запам'ятовуються мелодії.
- **Емоційна залученість:** яскраві образи та цікаві історії, пов'язані з піснями, мотивують дитину.

Як вибрати твори для читання з аркуша?

- **Рівень складності:** підбирайте твори відповідно до віку та досвіду дитини.
- **Жанр:** варіюйте жанри: народні пісні, класичні твори, сучасні композиції.
- **Інтереси дитини:** обирайте пісні, які подобаються дитині.

Приклади творів для читання з аркуша:

- **Народні пісні:** «Козачок», «Ой, у лузі червона калина», «Щедрик».
- **Дитячі пісеньки:** «Маленький ведмедик», «Коровай», «Два веселих гуси».
- **Твори композиторів для дітей:** музичні казки, п'єси для фортепіано.

Поради для батьків:

- **Створіть позитивну атмосферу:** не тисніть на дитину, дозвольте їй насолоджуватися музикою.
- **Будьте терплячими:** навчання – це процес, який вимагає часу.
- **Хваліть дитину за успіхи:** мотивує її до подальших занять.
- **Зверніться до вчителя музики:** професійний педагог допоможе підібрати індивідуальну програму навчання.

Корисні ресурси:

- **Нотні збірки для дітей:** спеціальні збірки з простими п'єсами для різних інструментів.
- **Онлайн-платформи:** багато онлайн-платформ пропонують інтерактивні уроки з читання з аркуша.
- **Ютуб-канали:** на Ютубі можна знайти безліч відеоуроків для дітей.

Завдання для опрацювання твору:

1. **Знайомство з піснею:** прослухайте запис пісні разом з дитиною.
2. **Розбір нотного запису:** розгляньте нотний запис разом, пояснюючи кожен елемент.

3. **Розбивка на фрагменти:** розділіть пісню на невеликі фрагменти для більш легкого засвоєння.
4. **Гра на інструменті:** спочатку повільно, потім поступово збільшуючи темп.
5. **Запам'ятовування:** використовуйте різні методи: механічна пам'ять, асоціації, музична логіка.
6. **Виступ:** запросіть дитину виконати пісню перед родиною або друзями.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 9. УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІЧНИХ НАВИЧОК ТА ЗБАГАЧЕННЯ МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНИХ ЗНАНЬ

ТЕМА 22. ДОСЯГНЕННЯ ТЕХНІЧНОЇ ВПРАВНОСТІ В ЕТЮДІ

Чому етюди важливі для музиканта?

Етюди – це невеликі музичні твори, які призначені для відпрацювання конкретних технічних прийомів та розширення музичних можливостей виконавця. Вони є своєрідним тренажером для музикантів, допомагаючи їм розвивати такі якості, як:

- **Технічна вправність:** швидкість, точність, сила звуку, плавність переходів між нотами.
- **Музичне мислення:** розуміння музичної структури, гармонії, форми.
- **Інтерпретаційні навички:** вираження музичного образу, передача емоцій.

Як працювати над етюдом для досягнення максимального результату?

1. Глибокий аналіз твору:

- **Визначення технічних труднощів:** Які саме технічні прийоми відпрацьовуються в цьому етюді?
- **Аналіз гармонії:** Які акорди використовуються? Як вони пов'язані між собою?
- **Вивчення форми:** Яка форма твору? Які частини можна виділити?
- **Розуміння стилю:** Який стиль музики представляє цей етюд?

2. Повільне і акуратне опрацювання:

- **Розбиття на фрагменти:** розділіть етюд на невеликі частини і працюйте над кожною з них окремо.
- **Використання метронома:** метроном допоможе вам підтримувати стабільний темп.
- **Звертання уваги на деталі:** контролюйте звучання кожної ноти, артикуляцію, динаміку.

3. Поступове збільшення темпу:

- Коли ви впевнено відпрацювали фрагмент у повільному темпі, поступово збільшуйте його.
- Не поспішайте, головне – якість виконання.

4. Робота над звуковидобуванням:

- Зверніть увагу на якість звуку. Він має бути чистим, рівним і красивим.
- Експериментуйте з різними тембрами і динамічними відтінками.

5. Інтерпретація:

- Спробуйте передати свій власний погляд на твір.
- Виділіть найважливіші моменти і підкресліть їх.

Поєднання технічної роботи з музично-теоретичними знаннями

- **Гармонічний аналіз:** розуміння гармонічної структури етюдю допоможе вам краще зрозуміти його зміст і побудову.

- **Аналіз форми:** виділення різних частин форми допоможе вам краще орієнтуватися в творі і створити єдиний образ виконання.
- **Історія композитора:** знання про життя і творчість композитора може допомогти вам глибше проникнути в зміст твору.

Завдання:

- **Запишіть себе:** дозволить вам проаналізувати свої помилки і відстежувати прогрес.
- **Прослухайте записи професіоналів та напишіть есе:** аналізуйте їх виконання і намагайтеся зрозуміти, як вони досягають такого звучання.
- **Знайдіть наставника та запишіть інтерв'ю з ним:** досвідчений педагог допоможе вам уникнути помилок і дасть цінні поради.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 11. РОЗВИТОК ТЕХНІЧНИХ НАВИЧОК, ПОГЛИБЛЕННЯ МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНИХ ЗНАНЬ

ТЕМА 27. ОПРАЦЮВАННЯ ПИТАНЬ МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ КОЛОКВІУМУ

Музично-теоретична частина: Гама ля мінор

- **Визначення гами:**
 - Гама – це впорядкований ряд звуків, що відрізняються один від одного на півтон або тон.
 - Ля мінор – це одна з 12 основних тональностей, що характеризується похмурим, меланхолійним звучанням.
- **Види гами ля мінор:**
 - **Натуральний:** Основний вид, без додаткових знаків альтерації.
 - **Гармонічний:** Відрізняється від натурального підвищеним сьомим ступенем (соль дієз), що створює більш драматичний звучання.
 - **Мелодичний:** Має підвищений шостий і сьомий ступені при підйомі і знижений шостий і сьомий ступені при спуску.
- **Будова гами:**
 - Вивчення інтервалів між нотами гами.
 - Порівняння гармонічного та мелодійного видів.
- **Тональність і модуляція:**
 - Поняття тональності та її центру.
 - Модуляція в інші тональності.
- **Акорди в тональності ля мінор:**
 - Будова тріад і септакордів.
 - Функції акордів у тональності.

Практична частина: Робота над етюдом

- **Вибір етюд:**
 - Зверніть увагу на рівень складності, технічні прийоми, які відпрацьовуються в етюді, та його відповідність вашому інструменту.
- **Аналіз етюд:**
 - Визначення форми, гармонійної основи, ритмічних малюнків.
 - Виділення технічних труднощів.
- **Повільне опрацювання:**
 - Розбиття етюд на невеликі фрагменти.
 - Використання метронома для контролю темпу.
 - Звертання уваги на якість звуку, артикуляцію, динаміку.
- **Поступове збільшення темпу:**
 - Після того, як фрагмент відпрацьований у повільному темпі, поступово збільшуйте його.
- **Робота над інтерпретацією:**
 - Спробуйте передати свій власний погляд на твір.
 - Виділіть найважливіші моменти і підкресліть їх.

Поєднання теорії та практики

- **Застосування теоретичних знань:**
 - Аналізуючи етюд, ви можете застосувати свої знання про гаму ля мінор, акорди, гармонію.
 - Розуміння гармонічної основи етюду допоможе вам краще зрозуміти його зміст.
- **Розвиток музичного слуху:**
 - Під час виконання етюду, звертайте увагу на звучання кожної ноти, інтервалів, акордів.
- **Розширення технічних можливостей:**
 - Регулярна робота над етюдом допоможе вам розвинути швидкість, точність, силу звуку та інші технічні навички.

Додаткові рекомендації

- **Використовуйте різноманітні джерела інформації:** підручники, нотні видання, онлайн-ресурси.
- **Записуйте себе на диктофон:** дозволить вам проаналізувати своє виконання і виявити помилки.
- **Консультуйтеся з викладачем:** професійний педагог допоможе вам уникнути помилок і дасть цінні поради.
- **Слухайте записи професіоналів:** проаналізуйте їх виконання і намагайтеся зрозуміти, як вони досягають такого звучання.

Завдання: надайте додаткову інформацію про різні аспекти гами ля мінор, такі як: модуляції, гармонічні обороти, каденції тощо.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 12. РОБОТА НАД ДИТЯЧИМ ПІСЕННИМ РЕПЕРТУАРОМ.

ЧИТАННЯ З АРКУША

ТЕМА 29. ЧИТАННЯ З АРКУША

Чому важливо вміти читати з аркуша?

- **Універсальність:** дозволяє виконувати різноманітний репертуар без попередньої підготовки.
- **Швидке освоєння нового матеріалу:** спрощує процес вивчення нових творів.
- **Розвиток музичного інтелекту:** сприяє кращому розумінню музичної мови.
- **Впевненість у своїх силах:** дає можливість швидко адаптуватися до нових ситуацій.

На чому базується читання з аркуша?

- **Глибоке знання нотної грамоти:** розуміння нот, ритмів, ключів та інших музичних знаків.
- **Розвинені навички музичного слуху:** вміння уявляти звучання нот перед тим, як їх зіграти.
- **Хороша координація між зором і рухами:** швидке переведення інформації з нотного тексту на інструмент.
- **Розуміння музичної структури:** вміння «чути» музику в цілому, а не лише окремі ноти.

Як навчитися читати з аркуша?

1. **Почніть з простих творів:** вибирайте твори з простими ритмами і мелодіями.
2. **Використовуйте метроном:** метроном допоможе вам підтримувати стабільний темп.
3. **Розбивайте твір на маленькі фрагменти:** вивчайте твір частинами, поступово збільшуючи їх довжину.
4. **Промовляйте ноти вголос:** допоможе вам краще запам'ятати мелодію.
5. **Використовуйте різні інструменти:** чим більше інструментів ви освоїте, тим легше вам буде читати з аркуша.
6. **Практикуйтеся регулярно:** чим частіше ви будете читати з аркуша, тим швидше ви досягнете результатів.

Поради для ефективного навчання:

- **Будьте терплячі:** розвиток цієї навички вимагає часу і зусиль.
- **Не бійтеся помилятися:** помилки – це природна частина навчального процесу.
- **Слухайте музику:** чим більше ви слухаєте музику, тим краще ви будете розуміти її мову.
- **Знайдіть собі наставника:** досвідчений педагог допоможе вам уникнути помилок і дасть цінні поради.

Корисні ресурси:

- **Онлайн-платформи:** існують численні онлайн-платформи, які пропонують інтерактивні вправи для розвитку навички читання з аркуша.
- **Музичні школи:** у музичних школах ви зможете отримати систематичні заняття з нотної грамоти і читання з аркуша.
- **Ютуб-канали:** на Ютубі є багато відеоуроків, присвячених читанню з аркуша

Дайте відповідь на такі питання:

- Як швидко навчитися читати з аркуша?
- Які є найпоширеніші помилки при читанні з аркуша?
- Які музичні інструменти найкраще підходять для навчання читанню з аркуша?

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 14. НАЦІОНАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ЗАСОБАМИ
МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА. ПОГЛИБЛЕННЯ МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНИХ ТА
МУЗИЧНО-ІСТОРИЧНИХ ЗНАНЬ, ЧИТАННЯ З АРКУША
ТЕМА 34. ПОГЛИБЛЕННЯ МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНИХ ТА МУЗИЧНО-
ІСТОРИЧНИХ ЗНАНЬ**

Музична термінологія є фундаментом для розуміння музики. Вона не лише допомагає точно описувати музичні явища, а й сприяє глибшому зануренню в музичний світ. Особливо важливо розуміння музичної термінології для національного виховання, адже вона є ключем до розкриття особливостей національної музичної культури.

Чому важливо знати музичну термінологію?

- **Точне формулювання думок:** завдяки музичній термінології можна точно описати звучання музичного твору, його структуру, гармонію та інші особливості.
- **Глибше розуміння музики:** знання термінів дозволяє аналізувати музичні твори, виявляти їхні особливості та порівнювати з іншими творами.
- **Сприяє розвитку музичної творчості:** розуміння музичної мови допомагає музикантам виражати свої ідеї та створювати власні музичні твори.
- **Сприяє спілкуванню з іншими музикантами:** загальна музична мова об'єднує музикантів з різних країн і культур.

Які музичні терміни важливо знати для національного виховання?

- **Терміни, пов'язані з українською народною музикою:** козачок, гопак, меланка, коляда, щедрівка, лемківська пісня тощо.
- **Терміни, що характеризують українські народні інструменти:** бандура, сопілка, кобза, цимбали тощо.
- **Терміни, що описують музичні жанри:** романс, пісня, хорал, опера, симфонія тощо.
- **Терміни, пов'язані з музичною формою:** строфа, куплет, приспів, варіація, fuga тощо.
- **Терміни, що описують музичну тканину:** мелодія, гармонія, ритм, темп, динаміка, тембр тощо.

Як розширювати знання з музичної термінології?

- **Вивчати музичну літературу:** підручники, словники, монографії з музичної теорії та історії.
- **Слухати музику та аналізувати її:** спробуйте визначити, які музичні терміни можна застосувати для опису того, що ви чуєте.
- **Відвідувати концерти та майстер-класи:** на цих заходах ви зможете почути пояснення музичних термінів від професіоналів.
- **Брати участь у музичних гуртках та ансамблях:** гра на музичному інструменті допомагає закріпити теоретичні знання на практиці.
- **Використовувати онлайн-ресурси:** існує багато онлайн-словників, енциклопедій та навчальних платформ, присвячених музиці.

Приклади вправ для розширення знань з музичної термінології

- **Складання кросвордів:** цікавий спосіб перевірити свої знання музичних термінів.
- **Створення музичних презентацій:** підготовка презентацій на тему української музики з використанням музичної термінології.
- **Ведення музичного щоденника:** записуйте свої враження від прослуханої музики, використовуючи музичні терміни.
- **Створення музичних міні-словників:** складайте список незнайомих музичних термінів і їхніх значень

Завдання:

1. Опишіть конкретні музичні терміни, пов'язані з українською музикою.
2. Запропонуйте методики викладання музичної термінології для дітей.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 14. НАЦІОНАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА. ПОГЛИБЛЕННЯ МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНИХ ТА МУЗИЧНО-ІСТОРИЧНИХ ЗНАТЬ, ЧИТАННЯ З АРКУША

ТЕМА 35. ЧИТКА З АРКУША

Читання з аркуша – це фундаментальна навичка для будь-якого музиканта. Вона дозволяє виконавцю вільно інтерпретувати нові твори, розвивати музичну пам'ять та імпровізаційні здібності.

Аналіз запропонованого репертуару

Гами:

- **Мі мажор та ре мінор:** вибір цих гам не випадковий. Вони є одними з найпоширеніших у музиці і дозволяють відпрацювати різні технічні прийоми та пальцеві постановки.
- **Гармонічний та мелодійний види:** види гам мають свої особливості, що допоможуть розвинути гармонічне чуття та розуміння музичної структури.
- **До мажор (секстами):** гама дозволяє відпрацювати інтервали сексти, що часто зустрічаються в музичних творах різних жанрів.

«Ой, у лузі червона калина»:

- **Історичне значення:** пісня є символом української боротьби за незалежність. Виконання її з аркуша дозволить глибше відчути її патріотичний дух.
- **Музичні особливості:** проста мелодія, але з яскравими гармонічними оборотами.

Покрокова робота над репертуаром

1. Теоретична підготовка:

- **Аналіз гам:** вивчення будови гам, інтервалів, їх використання в музиці.
- **Гармонічний аналіз пісні:** визначення тональності, гармонійних функцій акордів.
- **Ритмічний аналіз:** вивчення ритмічних малюнків, розміру.

2. Практична робота:

- **Повільне виконання:** спочатку кожен фрагмент виконується повільно, з увагою до кожної ноти.
- **Використання метронома:** для випрацювання точності ритму.
- **Зміна темпу:** поступове збільшення темпу після закріплення фрагмента.
- **Динамічні нюанси:** використання різних динамічних відтінків для створення музичного образу.
- **Артикуляція:** відпрацювання різних штрихів для створення різноманітного звучання.

3. Музична інтерпретація:

- **Виразення емоцій:** спробуйте передати через музику почуття, які викликає твір.

- **Створення музичного образу:** уявіть собі картину, яка відповідає музиці.

Корисні поради

- **Регулярні заняття:** чим частіше ви будете грати, тим швидше досягнете результату.
- **Запис себе на диктофон:** дозволить проаналізувати свої помилки та досягнення.
- **Слухання записів професіоналів:** аналізуйте їх виконання, звертаючи увагу на нюанси.
- **Консультації з вчителем:** досвідчений педагог допоможе вам уникнути помилок і дасть цінні поради.

Додаткові рекомендації

- **Використовуйте різні інструменти:** допоможе розвинути універсальні навички читання з аркуша.
- **Пробуйте різні стилі музики:** розширить ваш музичний кругозір.
- **Співпрацюйте з іншими музикантами:** гра в ансамблі допоможе розвинути навички ансамблевої гри.

Завдання: запропонуйте конкретні вправи для відпрацювання читання з аркуша; запропонуйте інші музичні твори, які можна використовувати для цих цілей.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 16. ДЕРЖАВНИЙ ГІМН УКРАЇНИ. УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІЧНИХ НАВИЧОК. ПОГЛИБЛЕННЯ МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНИХ І МУЗИЧНО-ІСТОРИЧНИХ ЗНАТЬ

ТЕМА 41. ПОГЛИБЛЕННЯ МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНИХ ТА МУЗИЧНО- ІСТОРИЧНИХ ЗНАТЬ

Чому Державний Гімн та гами?

Вибір Державного Гімну України та гам для поглиблення музичних знань – це дуже вдале рішення. Ось чому:

- **Державний Гімн:** це не просто музичний твір, а символ держави. Вивчаючи його, ми не тільки освоюємо музичну теорію, а й поглиблюємо свої знання про історію України.
- **Гами:** це фундамент музичної грамоти. Вивчаючи гами, ми розуміємо, як побудована музика, які інтервали використовуються.

Що можна вивчити, працюючи з цим репертуаром?

- **Музична теорія:**
 - **Тональності:** мажор та мінор.
 - **Інтервали:** працюючи з гамами, ми автоматично вивчаємо основні інтервали.
 - **Ритм:** гімн має чітку ритмічну структуру, яка дозволяє відпрацювати різні ритмічні малюнки.
 - **Динаміка:** зміна сили звуку (від тихого до голосного) робить музику більш виразною.
 - **Темп:** швидкість виконання музики.
- **Музична історія:**
 - **Історія створення Гімну:** Хто автор музики та слів? Які історичні події вплинули на створення Гімну?
 - **Символіка Гімну:** Що означають слова пісні? Які почуття вона викликає?
- **Музична культура:**
 - **Виконавська практика:** Як правильно виконувати Гімн? Які є нюанси?
 - **Музична мова:** Як музика передає зміст тексту?

Як працювати з цим репертуаром?

1. **Теоретична підготовка:**
 - Вивчити нотний запис Гімну та гам.
 - Проаналізувати структуру Гімну: куплети, приспів, тональність.
 - Визначити основні гармонічні обороти в Гімні.
2. **Практична робота:**
 - **Повільне виконання:** спочатку виконувати Гімн і гами повільно, уважно стежачи за кожною нотою.
 - **Використання метронома:** для відпрацювання точності ритму.
 - **Зміна темпу:** поступово збільшувати темп виконання.

- **Динамічні нюанси:** працювати над різними динамічними відтінками.
 - **Артикуляція:** використовувати різні штрихи для створення різноманітного звучання.
3. **Музична інтерпретація:**
- **Вираження почуттів:** спробуйте передати через музику патріотичні почуття.
 - **Створення музичного образу:** уявіть собі картину, яка відповідає музиці Гімну.

Завдання:

- **Створити власну аранжування Гімну:** можна спробувати змінити гармонію, ритм, додати інструменти.
- **Порівняти Гімн України з гімнами інших країн:** визначити спільні та відмінні риси.
- **Вивчити історію створення українських народних інструментів.**
- **Скласти презентацію про українських композиторів.**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 17. РОЗВИТОК ВИКОНАВСЬКИХ НАВИЧОК У ВИКОНАННЯ ПОЛІФОНІЇ, ВЕЛИКОЇ ФОРМИ, П'ЄСИ. ВИВЧЕННЯ ПІСНІ ШКІЛЬНОГО РЕПЕРТУАРУ

ТЕМА 45. ЗАСТОСУВАННЯ НАБУТИХ УМІНЬ ГРАМОТНОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ МУЗИЧНИХ ТВОРІВ У САМОСТІЙНОМУ ВИВЧЕННІ ШКІЛЬНОГО ТВОРУ

Розуміння музичного твору – це не просто гра нот, а глибоке занурення в його світ. Навички, набуті під час вивчення Державного Гімну України та гам, стануть незамінними помічниками у самостійному освоєнні будь-якого музичного твору, особливо шкільного.

Як застосувати набуті знання?

1. Аналіз твору:

- **Тональність:** визначте, в якій тональності написаний твір, що допоможе зрозуміти, які ноти будуть основними, а які – допоміжними.
- **Ритм:** вивчіть ритмічні малюнки. Зверніть увагу на розмір, акценти.
- **Мелодія:** проаналізуйте рух мелодії, її кульмінаційні моменти.
- **Гармонія:** спробуйте визначити основні акорди, їх функції в творі.
- **Форма:** визначте, до якої форми належить твір (рондо, соната, варіації тощо).

2. Інтерпретація:

- **Динаміка:** використовуйте різні динамічні відтінки для створення музичного образу.
- **Темп:** виберіть оптимальний темп для виконання.
- **Артикуляція:** відпрацюйте різні штрихи для досягнення бажаного звучання.
- **Фразировка:** розділіть твір на музичні фрази, щоб передати його зміст.
- **Тембр:** спробуйте знайти свій власний тембр звучання.

3. Практика:

- **Повільне виконання:** спочатку виконуйте твір повільно, уважно стежачи за кожною нотою.
- **Використання метронома:** для випрацювання точності ритму.
- **Запис себе на диктофон:** допоможе проаналізувати свої помилки та досягнення.
- **Слухання записів професіоналів:** порівняйте своє виконання з виконанням інших музикантів.

Корисні поради

- **Ведіть музичний щоденник:** записуйте свої враження від вивчення твору, труднощі, які виникають, і шляхи їх подолання.
- **Співпрацюйте з вчителем або більш досвідченим музикантом:** вони зможуть дати вам цінні поради.
- **Слухайте різну музику:** розширить ваш музичний кругозір і допоможе краще зрозуміти музичну мову.
- **Не бійтеся експериментувати:** спробуйте різні підходи до виконання твору, знайдіть свій власний стиль.

Приклад: Вивчення шкільного твору

Припустимо, вам потрібно вивчити фортепіанну п'єсу. Ви можете:

- **Проаналізувати гармонію:** Які акорди використовуються? Як вони змінюються?
- **Визначити мелодичну лінію:** Яка мелодія є головною? Як вона розвивається?
- **Виділити ритмічні особливості:** Які ритмічні малюнки переважають?
- **Звернути увагу на форму:** Яка форма п'єси? Як частини пов'язані між собою?
- **Спробувати передати характер твору:** Чи є він веселим, сумним, ліричним?

Завдання: проаналізуйте детально один із шкільних творів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 18. УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІЧНИХ НАВИЧОК. ЧИТАННЯ З АРКУША, ЕСКІЗНЕ ВИВЧЕННЯ ТВОРІВ. ПОВТОРЕННЯ ШКІЛЬНОГО РЕПЕРТУАРУ

ТЕМА 47. ЧИТАННЯ З АРКУША, ЕСКІЗНЕ ВИВЧЕННЯ ТВОРІВ

Читання з аркуша та ескізне вивчення творів – це два важливі навички для будь-якого музиканта. Вони дозволяють швидко освоювати новий матеріал, розвивати музичну пам'ять та імпровізаційні здібності.

Що таке читання з аркуша?

Читання з аркуша – це здатність виконавця без попередньої підготовки зіграти музичний твір, бачачи його нотний запис вперше. Тобто, це як читання книги: ви бачите ноти і перетворюєте їх на звуки.

Чому важливе ескізне вивчення?

Ескізне вивчення дозволяє швидко ознайомитися з твором, визначити його основні риси та підготуватись до більш детального аналізу, що особливо корисно, коли часу на ретельну підготовку обмаль.

Як поєднати ці навички?

1. Перший контакт з твором:

- **Швидкий прогляд:** пробіжіться по всьому твору, зверніть увагу на загальну структуру, тональність, темп.
- **Визначення ключових моментів:** знайдіть найбільш виразні мелодії, гармонії, ритмічні малюнки.
- **Виділення проблемних місць:** зверніть увагу на складні пасажі, які вимагатимуть додаткової роботи.

2. Детальний аналіз:

- **Розбір по фрагментах:** розділіть твір на невеликі фрагменти і детально проаналізуйте кожен з них.
- **Визначення гармонії:** з'ясуйте, які акорди використовуються, як вони змінюються.
- **Вивчення мелодії:** прослідкуйте за рухом мелодії, визначте її кульмінаційні моменти.
- **Аналіз ритму:** вивчіть ритмічні малюнки, розмір.

3. Практика:

- **Повільне виконання:** спочатку виконуйте твір повільно, уважно стежачи за кожною нотою.
- **Використання метронома:** для випрацювання точності ритму.
- **Зміна темпу:** поступово збільшуйте темп виконання.
- **Динамічні нюанси:** використовуйте різні динамічні відтінки для створення музичного образу.
- **Артикуляція:** відпрацюйте різні штрихи для досягнення бажаного звучання.

Корисні поради

- **Регулярні заняття:** чим частіше ви будете практикуватися, тим швидше розвиватимете свої навички.
- **Слухання музики:** чим більше ви будете слухати музику, тим краще будете розуміти її мову.
- **Аналіз виконання:** спробуйте проаналізувати виконання інших музикантів, зверніть увагу на їхню техніку, інтерпретацію.
- **Запис себе на диктофон:** дозволить вам проаналізувати свої помилки і досягнення.
- **Не бійтеся експериментувати:** спробуйте різні підходи до виконання твору, знайдіть свій власний стиль.

Приклад: Ескізне вивчення сонати

1. **Перший прогляд:** соната складається з трьох частин, кожна з яких має свою форму і характер.
2. **Детальний аналіз першої частини:** визначити тональність, темп, основну тему.
3. **Практика:** повільно зіграти головну тему, звернути увагу на модуляції.
4. **Перехід до наступних частин:** аналогічно проаналізувати і відпрацювати інші частини сонати.

Завдання: запропонуйте конкретні вправи для розвитку цих навичок; опишіть в есе особливості виконання певних музичних жанрів (на вибір).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 20. УДОСКОНАЛЕННЯ ХУДОЖНЬОЇ ТЕХНІКИ ВИКОНАННЯ ТРЬОХ ТВОРІВ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ ТА РОБОТА НАД ДИТЯЧИМ РЕПЕРТУАРОМ

ТЕМА 54. ЗАСТОСУВАННЯ НЕОБХІДНОГО АРСЕНАЛУ ЗАСОБІВ ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ ВИРАЗНОСТІ У П'ЄСІ

Робота над дитячим пісенним репертуаром має свої особливості, які відрізняють її від роботи з дорослими виконавцями. Діти, як правило, мають менший досвід співу, меншу вокальну техніку і більш обмежені можливості. Однак, вони мають велику емоційність, бажання співати і вчать дуже швидко.

Основні завдання при роботі з дитячим хором:

- **Розвиток вокальних навичок:**
 - **Дихання:** вправи на розвиток діафрагмального дихання, плавне і рівне дихання.
 - **Інтонація:** розвиток музичного слуху, вміння точно інтонувати.
 - **Тембр:** формування красивого, чистого тембру голосу.
 - **Дикція:** чітка вимова слів, артикуляційні вправи.
- **Виховання музичного смаку:**
 - Знайомство з різноманітними музичними жанрами.
 - Формування вміння слухати музику, аналізувати її.
 - Розвиток музичної пам'яті.
- **Розвиток творчих здібностей:**
 - Імпровізація, музичні ігри.
 - Створення власних пісень.
- **Соціалізація:**
 - Співпраця в хорі, колективне виконання.
 - Виступи на концертах.

Особливості роботи з різними жанрами

- **Поліфонія:**
 - Починати з простих двоголосних творів.
 - Використовувати наочні посібники (нотні малюнки, кольори).
 - Розвивати внутрішній слух.
- **Велика форма:**
 - Вибирати твори з простою структурою.
 - Пояснювати дітям зміст кожної частини.
 - Використовувати рухи для відображення музичного образу.
- **П'єси:**
 - Вибирати п'єси з яскравими образами.
 - Додавати елементи драматизації.
- **Пісенний репертуар:**
 - Вибирати пісні з простими мелодіями і текстами, які відповідають віку дітей.

- Використовувати різноманітні музичні ігри для залучення дітей до співу.

Методи роботи

- **Ігрові методи:** музичні ігри, рухливі ігри під музику.
- **Наочні методи:** нотні малюнки, картинки, костюми.
- **Словесні методи:** розповіді, бесіди, пояснення.
- **Практичні методи:** співання, музикування на інструментах.

Приклади пісень для дитячого хору

- **Народні пісні:** колискові, жартівливі, обрядові.
- **Авторські пісні для дітей:** твори сучасних композиторів, написані спеціально для дітей.
- **Пісні з мультфільмів:** знайомі і улюблені мелодії.
- **Пісні про природу, тварин, іграшки.**

Завдання:

1. Проаналізуйте шкільну програму з музичного мистецтва для 1-4 та 5-7 класів закладів загальної середньої освіти, визначте мету та завдання музично-естетичного виховання дітей на кожному етапі їх розвитку.
2. Враховуючи мету та завдання музично-естетичного виховання школярів, із дитячих пісенників підберіть пісні, які, на вашу думку, доступні для виконання школярами, є ефективним засобом їх вокально-хорового розвитку та мають художньо-педагогічну цінність.
3. Складіть перелік вибраних пісень (додайте поетичний та музичний текст пісенного репертуару).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вовк М. Методика музичного виховання в школі: курс лекцій. Івано-Франківськ, 2012. 264 с.
2. Олексюк О. Музична педагогіка: навч. посіб. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. 248 с.
3. Ростовський О. Методика викладання музики в початковій школі. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2001. 217 с.
4. Ростовський О. Методика викладання музики в основній школі. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2001. 272 с.
5. Ростовський О. Теорія і методика музичної освіти. Тернопіль : Богдан, 2011. 640 с.
6. Черкасов В. Теорія і методика музичної освіти. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. 528 с.

Допоміжна

1. Барвінок. Збірка пісень для дитячого хору: репертуар для учнів старших класів ДМШ та ДШМ / упоряд. Л. Л. Шамро. Вінниця, 2013. 224 с.
2. Безшапошникова Т., Шкільник С. Сучасні вимоги до методичної підготовки вчителя музичного мистецтва. *Актуальні питання мистецької педагогіки*. 2014. Вип № 3. С. 11-17.
3. Верховинець В. Весняночка. Київ : Музична Україна. 172 с.
4. Вчимося співати: збірник пісень. 1-2 класи / упоряд. М. К. Яскулко. Харків : Вид-во «Ранок», 2012. 144 с.
5. Вчимося співати: збірник пісень для 3-4 класів / упоряд. М. К. Яскулко. Харків : Вид-во «Ранок», 2011. 96 с.
6. Вчимося співати: збірник пісень для 5-6 класів / упоряд. М. К. Яскулко. Харків : Вид-во «Ранок», 2011. 96 с.
7. Вчимося співати: збірник пісень для 7-8 класів / упоряд. М. К. Яскулко. Харків : Вид-во «Ранок», 2011. 96 с.
8. Гумінська О. Уроки музики в загальноосвітній школі: методичний посібник. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2003. 104 с.
9. Доценко С. Розвиток творчої активності учнів початкових класів: використання інтелект карт. *International Scientific and Practical Conference «WORLD SCIENCE»*. Вип № 8

(24). 2017. С. 30-35.

10. Корнілова О. Музична драматургія (методична розробка уроку). *Мистецтво та освіта*. 2002. Вип. № 3. С.18-19.

11. Кушка Я. Методика музичного виховання дітей: навч. посіб. для вищ. навч. закл. культури і мистецтв I-II рівнів акредитації. Ч. 1. Вінниця : Нова книга, 2007. 216 с.

12. Лобова О. Музично-творчий розвиток молодших школярів засобами музично-рухливої діяльності. *Науковий вісник МНУ імені В. Сухомлинського, Педагогічні науки*. 2016. № 2 (53). С. 109-113.

13. Масол Л. Мистецтво. Рівень стандарту, профільний рівень: підручник для 10 (11) класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2018. 224 с.

14. Нестерович Б. Педагогічні основи позакласної музично-виховної роботи в школі: навчальний посібник. Видання 2-ге доп. Вінниця : ФОП Данилюк В. Г., 2015. 273 с. 15. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / za zag. red. N. M. Bibik. Київ : Літера ЛТД, 2018. 206 с.

16. Падалко Л. Виховання ансамблю в хорі: посібник. Київ : Мистецтво, 1996. 172 с.

17. Панченко Г. Методи розвитку творчих здібностей майбутніх учителів музики. *Мистецтво та освіта*. 2012. Вип. № 1. С.46-49.

18. Пермяков О. А., Власенко І. М., Лаврентьева О. О. Дидактичні ігри на уроках музики: навчально-методичний посібник. Київ : КНТ, 2014. 271 с.

19. Пісенник. 2 клас I семестр / упоряд. Н. І. Вислоцька. Харків : Ранок, 2010. 96 с. 23

20. Пісенник. 2 клас II семестр / упоряд. Н. І. Вислоцька. Харків : Ранок, 2010. 128 с. 21.

Пісенник. 3 клас / упоряд. Н. І. Вислоцька. Харків : Ранок, 2010. 128 с.

22. Пісенник. 4 клас / упоряд. Н. І. Вислоцька. Харків : Ранок, 2010. 112 с.

23. Ростовський О. Педагогіка музичного сприймання. Київ, 1997. 248 с.

24. Словник музичної термінології. Київ : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2008. 121 с.

25. Сташевська І. Дитячі й електронні музичні інструменти в практиці виховання дітей дошкільного віку (зарубіжний досвід). *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2012. № 4 (239). Ч. I. С. 246-254.

26. Стець Г. Сучасні підходи до формування вокально-хорових навичок учнів на уроках музичного мистецтва. *Scientific Journal «ScienceRise»*. 2016. № 2/5 (19). С. 55-59.

27. Толстік В. Використання музично-ритмічних рухів і пластики для засвоєння

музичної мови молодшими школярами. *Мистецтво в школі*. Музика. 2010. № 9. С. 18-19.

28. Хлебникова Л. Методика хорового співу в початковій школі: метод. посіб. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2006. 216 с.

29. Юцевич Ю. Теорія і методика розвитку співацького голосу: навчально-методичний посібник для викладачів і студентів мистецьких навч. закладів, учителів шкіл різного типу. Київ : ІЗН, 1998. 160 с.

Інформаційні ресурси

1. Бодрова Т. Методична підготовка майбутніх учителів музики в контексті універсальних принципів загальної та мистецької освіти. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/12976/1/Bodrova%202017%2C%20%20Poland.pdf> (дата звернення: 09.12.2024 р.).

2. Мистецтво: навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів (1-4 класи). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalniprogrami/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli> (дата звернення: 09.12.2024 р.).

3. Мистецтво: навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів (5-9 класи). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalniprogrami/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli> (дата звернення: 09.12.2024 р.).

4. Мистецтво: навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів (10-11 класи). Профільний рівень. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalnaserednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv> (дата звернення: 09.12.2024 р.).

5. Музично-дидактичні ігри в початковій школі. URL: <https://vseosvita.ua/library/muzicno-didacticni-igri-v-pocatkovij-skoli-101755.html> (дата звернення: 09.12.2024 р.).

6. Нетрадиційні музичні інструменти своїми руками. URL: <https://www.pedrada.com.ua/article/2430-yak-zrobiti-netraditsyn-muzichn-nstrumenti> (дата звернення: 09.12.2024 р.). 24

7. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkolacompressed.pdf> (дата звернення: 09.12.2024 р.).

8. Приклади музично-дидактичних ігор. URL: https://subject.com.ua/lesson/music/2klas_2/38.html (дата звернення: 09.12.2024 р.).

9. Словник-довідник музичних термінів. URL: <http://term.in.ua/> (дата звернення:

09.12.2024 р.).

10. Специфіка різних видів мистецтва у процесі естетичного виховання. URL: https://pidruchniki.com/13820322/etika_ta_estetika/spetsifika_riznih_vidiv_miststv_protsesti_estetichnogo_vihovannya (дата звернення: 09.12.2024 р.).

11. Урок музичного мистецтва в сучасній українській школі. URL: <http://dspace.msu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/623/1/Kachur%20M.M.%20METODYChKA%20MUZ.VYKhOVANNYa%20%28novyy%29%2012.09.17.pdf> (дата звернення: 09.12.2024 р.)

**Методичні рекомендації до самостійної роботи
з освітнього компонента «Основний музичний інструмент» для здобувачів освіти
спеціальності 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво) : /
уклад. П. Бовканюк. Луцьк: Вежа Друк, 2025. 42 с.**

Рецензенти:

Рокош В., голова циклової комісії народних інструментів, викладач-методист Луцького педагогічного фахового коледжу КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради

Герасимчук В., викладач-методист Луцького педагогічного фахового коледжу КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради

Методичні рекомендації є частиною методичного супроводу та спрямовані на підвищення ефективності засвоєння студентською молоддю змісту освітнього компонента «Основний музичний інструмент». Вони висвітлюють загальні підходи до організації самостійної освітньої діяльності в процесі вивчення окресленого освітнього компоненту, а також форми, методи, зміст, особливості здійснення та критерії оцінювання такої діяльності.

Тематика самостійних робіт допоможе здобувачам освіти успішно підготуватися до майбутньої педагогічної діяльності у закладах загальної середньої освіти.

Видання адресоване здобувачам освітньо-професійного ступеня *фаховий молодший бакалавр* за спеціальністю 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво), викладачам закладів фахової передвищої освіти.